

200901937-13
KSK/0E32
312

Saksbehandler: Øystein Lorentsen

Deres ref.: 200901937-6
ke/many

Vår dato: 15.08.2013

Tlf. direkte: 74 16 80 67

E-post: fmntolo@fylkesmannen.no

Vår ref.: 2013/4094

Arkivnr: 561

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Til søknad om bygging av Kleivfossen kraftverk Snåsa kommune Kleivfossen Energy AS Fylkesmannens høringsuttalelse

Vi viser til oversendelse datert 10.06.12 med ny søknad om bygging av minikraftverk i Kleivfossen i Jørstadelva i Snåsa kommune. Fylkesmannen var på befaring i området 01.08.13 sammen med grunneiere/tiltakshavere.

Bakgrunn

Fylkesmannen har to ganger tidligere uttalt seg til bygging av kraftverk i Kleivfossen. I 2000 ble tiltaket gitt konsesjonsfritak for tiltaket. Det ble imidlertid ikke igangsatt bygging før vedtaket var foreldet.

I 2007 ble det på nytt søkt om konsesjonsfritak. I mellomtiden, i 2005, var Jørstadelva tatt inn i *Verneplan for Vassdrag*. På denne bakgrunn frarådte Fylkesmannen at det ble gitt konsesjonsfritak. I april 2007 gjorde NVE vedtak om at tiltaket var konsesjonspliktig. Tiltakshaver søker nå om konsesjon for utbygging.

Jørstadelva er en del av Snåsavassdraget og renner ut i Snåsavatnet. Vassdraget ble verna i forbindelse med *supplering av verneplan for vassdrag* i 2005 ("Verneplan-5"). Jørstadelva har et nedbørsfelt på ca 224 km² ved planlagt inntaksdam.

Søknaden omfatter inntaksdam, rørledning og kraftstasjon. Rørledningen (ø=1.800 mm) vil være ca 20m fra inntaksdam til turbin med fallhøyde på 8,5 m. Det er ikke planlagt reguleringsmagasin. Kraftverket er planlagt med en slukeevne på 7,5 m³/s. Med en turbin på 0,5 MW og ei stipulert driftstid på 5000 t, er årlig kraftproduksjon anslått til ca 2,5 GWh. Det er planlagt ei minstevassføring lavvannføring på 0,7 m³/s hele året.

I området for planlagt kraftstasjon står det i dag ei bygdemølle, men som ikke lenger er i bruk. Tidligere har det også vært et sagbruk her. Det er rester av tidligere inntaksdam i samme område som planlagt inntaksdam. Rørledningen er tenkt lagt i omtrent samme trase som tidligere vannledninger til sagbruk/mølle. Det er ikke behov for nye linjestrekk av betydning.

Vassdraget ble vernet i supplering av verneplan for vassdrag i 2005 ("Verneplan-5").

Det er gjennomført en miljøundersøkelse i området:... "*Kleivfossen minikraftverk, Snåsa kommune. Virkninger på Biologisk mangfold. Rapport 2007: Allskog 07-13*"...

Miljørapporten konkluderer med at: "*Samlet vurderes tiltaket å få liten negativ betydning for biologisk mangfold og naturtyper, og middels negativ betydning for landskap og turisme*".

Fylkesmannens vurdering

Verneplan for Vassdrag

Vernevedtaket for Jørstadelva i 2005 innebærer at verneinteressene skal veie tyngre enn utbyggingsinteressene og forvaltningen skal bl.a. skje i tråd med *"Rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag 1994"*. Her stilles det særlige krav til vurdering av nye tekniske inngrep som kan påvirke vassdragsverdiene, herunder kraftverk.

Fram til 2005 ga ikke regelverket åpning for konsesjon for kraftutbygging i verna vassdrag. Unntaksvis kunne det tillates kraftverk der de negative miljøvirkninger var så ubetydelige at tiltaket ikke var konsesjonspliktige etter Vannressurslovens § 8, dvs. fritak fra konsesjon.

I forbindelse vedtaket vedrørende St.prp 75 (2003-04), *Supplering av Verneplan for vassdrag* ("Verneplan 5"), ble det åpnet for konsesjonssaksbehandling av mikro- og minikraftverk i verna vassdrag. Bakgrunnen for dette var bl.a. at konsesjonsbehandling:

"vil gi et bedre grunnlag for å vurdere miljøvirkningene av inngrepet og om verneverdiene blir påvirket. I tillegg vil det kunne settes vilkår som ivaretar hensynet til verneinteressene."

Naturmangfoldloven

Med *Naturmangfoldloven* i 2009 ble det innført et rammeverk for offentlige beslutninger der tiltakshavere bl.a. kan pålegges bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (jf. §12). I denne saken er dette bl.a. relevant for bruk av nye og bedre tekniske metoder for å hindre fiskedød (f.eks Coandainntak i vanninntak).

Flerbruksplan for Snåsavassdraget

Det ble i 1996 utarbeidet en flerbruksplan for forvaltning av Snåsavassdraget som et samarbeid mellom Snåsa grunneierlag og Snåsa og Steinkjer kommuner og deltagelse fra bla. Fylkeskommunen, NVE og Fylkesmannen. I planen er ivaretagelse natur- og kulturgitte verdier og videreutvikling av allmennhetens bruk av vassdraget til rekreasjon og friluftaktiviteter nevnt som to av hovedmålene. Innenfor disse rammene skal det imidlertid også gis anledning for en næringsmessig utvikling av vassdraget. De fremlagte planer om minikraftanlegg kan vurderes i en slik sammenheng.

Verneverdier

Fossenatur

Kleivfossen er et dominerende og fint landskapselement og var en viktig del av de naturverdier som ble lagt til grunn ved vernet av Jørstadelva. Selv om omgivelsene også er preget av bygninger, vei, parkeringsplass mm., er Kleivfossen en lokal attraksjon og området er tilrettelagt for fiskere, turister og andre besøkende med sittebenker og informasjonstavle. Dersom det blir gitt konsesjon for kraftutbygging, må det sørges for en minstevassføring som gjør at området og Kleivfossen som landskapselement blir bevart på en god måte. Under befaring i området 1.aug. ble det opplyst at av hensyn til landskapsbildet i området kunne selve kraftstasjonen plasseres bak eksisterende møllebygning, noe som ikke fremgår av tegningene i fremlagte søknad. En slik plassering vil også dempe støy fra kraftverket.

Fiskeinteresser

Jørstadelva har en meget fin bestand av storørret. Denne storørreten har i hovedsak oppvekstområder i Snåsavatnet, men vandrer opp i Jørstadelva for å gyte. Elvestrekningen fra Kleivfossen og ned er et viktig område for fritidsfiske etter "storørreten".

Kleivfossen hindret tidligere videre vandring, men ny fisketrapp gir mulighet for oppvandring og forlenget gytestrekning. Dersom det sikres tilstrekkelig vatn i fisketrappa i perioden for gytevandring på høsten, vil oppvandringen her sikres. Det vil imidlertid også være avgjørende med tiltak for å hindre at fisk på utvandring kommer inn i turbinene og blir drept. Her finnes flere mulige tiltak, men særlig vil et Coandainntak være et aktuelt alternativ. Slike inntak skal etter det som er opplyst kunne hindre at fisk kommer inn i turbinene og blir drept.

Rødlistearter

Ål (CR)

Snåsavassdraget har forekomst av Ål (CR - kritisk truet) og er en art som står i fare for å bli utryddet. Kraftverk og tørrlagte elvestrekninger ansees som en viktig medvirkende årsak til bestandsreduksjonen (jf. NVE Rapp.1-2010, *Ål og konsekvenser av vannkraftutbygging*).

Enhver negativ påvirkning av leveområder og reproduksjon må derfor unngås.

Det er av avgjørende betydning at vandringsmulighetene sikres. Den største trusselen er under utvandring og fare for at ål kommer inn i turbinene og blir drept. Som for ørret vil installering av et Coandainntak kunne hindre at ål kommer inn i turbinene og bli drept.

Elvemusling (VU - sårbar)

Det ble ikke funnet elvemusling i Jørstadelva i forbindelse med et kartleggingsprosjekt i 2006 (Berger, Lehn. FeltBIO Rapport 1- 2007 *Elvemusling i Nåvasselve, Grana og Jørstadelva i Snåsa kommune i Nord-Trøndelag 2006*). I denne undersøkelsen ble strekningen mellom Sagfossen og elvas utløp i Snåsavatnet undersøkt. Kleivfossen inngår i denne strekningen.

Strandsnipe (NT- Nær truet)

Strandsnipe er observert i området og har trolig hekkeplass et stykke nedenfor fossen, men dette området vil ikke bli berørt av tiltaket.

Klåved (NT- Nær truet)

Det er en forekomst av Klåved på grusørene like nedstrøms tiltaksområdet. Det er lite trolig at denne forekomsten blir berørt av planene.

Andre miljøforhold

Planene vil ikke berøre andre verdifulle vegetasjonstyper/naturtyper eller INON-områder.

Friluftsimteresser

Som nevnt ovenfor er det vei fram til området ved fossen og det er anlagt rasteplass med sittebenker og takoverbygg og området blir mye besøkt både av turister, fritidsfiskerne mfl. Krav til tilfredsstillende vannføring vil være viktig for å ivareta hensynet til disse interessene.

Forholdet til annet lovverk

Lakse- og innlandsfiskeloven.

Dersom det ved en eventuell utbygging sikres tilstrekkelig vatn i fisketrappa i perioden for gytevandring på høsten, vil fiskeinteressene kunne sikres tilfredsstillende og det vil ikke være behov for egen behandling etter *Lakse- og innlandsfiskeloven*.

Forurensingsloven

En eventuell gjennomføring av planene vil etter fylkesmannens vurdering ikke medføre økt fare for forurensing el.l. og det er ikke behov for egen behandling etter *Forurensingsloven*.

Avbøtende tiltak**Minstevassføring**

Minstevassføring vil være det klart viktigste avbøtende tiltaket, både for å ivareta verneverdiene, men også for andre viktige miljø- og friluftsinnteresser. I søknaden er det foreslått en minstevassføring på 0,7 m³/s. Dette er etter Fylkesmannens vurdering langt under det som er nødvendig i et verna vassdrag. Fylkesmannen vil tilrå at det pålegges en minstevassføring på minst 20 % av middelvassføring (ca 1,8m³/s). Dette er høyere enn det som er vanlig i kraftverksaker, men vil etter vår vurdering vil være nødvendig for å sikre hensynet til vassdragsvernet og andre viktige miljø- og friluftsinnteresser i området.

Omløpsventil

Ved brå stans av kraftstasjonen vil en omløpsventil sikre at vannstanden ikke synker for raskt, og at det opprettholdes et tilstrekkelig vanndekt areal på elvestrekningen nedenfor utløpet. Omløpsventil vil derfor være et aktuelt tiltak ut fra miljøverdiene på strekningen.

Endret plassering av kraftstasjon

Under befaringen 1.aug. ble det opplyst at kraftstasjonen kan plasseres bak eksisterende møllebygning. Dette vil kunne bidra til at landskapsbildet i området endres minst mulig. En slik plassering vil også skjerme friluftsinnteresser og fiskeaktiviteter for støy fra kraftstasjonen.

Konklusjon

Kleivfossen er en del av Jørstadelva som er et verna vassdrag. Vassdragsvernet forutsetter en varsom forvaltning i tråd med *Rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag* (RPR 1994).

Fylkesmannen mener at konsesjon for et minikraftverk i Kleivfossen bare kan gis dersom det pålegges avbøtende tiltak som både sikrer verneverdiene og andre dokumenterte miljøverdier i området på en god måte og tilrår at følgende avbøtende tiltak/konsesjonsvilkår pålegges ved en eventuell utbygging:

- *Minstevassføring på min. 20 % av middelvassføring*
- *Inntakskonstruksjon (Coandainntak) som hindrer fiskedød, særlige av hensyn til ål og storørret i vassdraget.*
- *Omløpsventil som sikrer vanngjennomløp ved brå stans i kraftverket.*
- *Plassering av kraftstasjonsbygg bak eksisterende bygg av hensyn til landskapsbildet i området og for å redusere støy fra turbinene.*

Med hilsen

Anne Sundet Tangen (e.f.)

Ass. Miljøverndirektør

Øystein Lorentsen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Kopi til:

Snåsa kommune / Snåasen Tjelle	Sentrum	7760	Snåsa
Kleivfossen Energy AS v/Ivar Strand	Port Arthur 9a	7014	TRONDHEIM